

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

DIGITALIZACIJA ORNAMENTOV SLOVENSKE KRASILNE UMETNOSTI

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORJI

Eva Hudales

Matic Bunderla

David Hrastnik

MENTOR

Marko RADOSAVLJEVIĆ, prof.lik.um.

Celje, februar 2015

Šolski center Celje
Srednja šola za strojništvo, mehatroniko in medije

DIGITALIZACIJA ORNAMENTOV SLOVENSKE KRASILNE UMETNOSTI

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORJI

Eva Hudales

Matic Bunderla

David Hrastnik

MENTOR

Marko RADOSAVLJEVIĆ, prof.lik.um.

Celje, februar 2015

ZAHVALA

Za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge se zahvaljujemo našemu mentorju, Marku Radosavljeviću, ki nas je usmerjal in spodbujal, da smo nalogo uspešno pripeljali do konca.

Zahvaljujemo se tudi vsem anketirancem, ki so si vzeli čas in nam pomagali z svojimi odgovori.

POVZETEK

Namen raziskovalne naloge »Digitalizacija ornamentov slovenske krasilne umetnosti« je raziskovati uporabnostjo ornamentov slovenske krasilne umetnosti. Pri tem smo si pomagali z delom Jožeta Karlovška, ki je posamezne ljudske ornamente zbral in uredil v knjigi Slovenski ornament z podnaslovom Ljudski in obrtniški izdelek. Končni rezultat je digitalizacija ornamentov v obliki fonta. Delo proučevalca slovenske ljudske ornamentike smo s tem oživeli in jo postavili ob rob sodobnim metodam oblikovanja in tako razširili uporabnost na najširši nivo.

Izvedli smo anketo, katere namen je bil, ugotoviti aktualnost in določiti uporabno vrednost našega dela. Kljub starosti so ornamenti še vedno aktualni in še vedno obstaja povpraševanje in zanimanje v strokovnih krogih (na podlagi ankete). Večina se strinja, da bi morali biti ponosni na našo ljudsko umetnost saj je edinstvena in uporabna v različnih strokah (kovinarstvo, steklarstvo, keramika, grafika,..)

Menimo, da bi morali poznavanje tradicionalno slovensko krasilno umetnost bolje predstaviti, jo vzeti za svojo in jo ponotranjiti. V prihodnosti si bomo prizadevali ohranjati in spodbujati uporabo ornamentov slovenske krasilne umetnosti in bazo dopolnjevali.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
1.1	HIPOTEZE.....	2
1.2	PROBLEM, KI GA RAZISKUJEMO	3
1.3	RAZISKOVALNE METODE.....	3
2	OSREDNJI DEL RAZISKOVALNE NALOGE.....	4
2.1	ORNAMENT, ORNAMENTIKA.....	4
2.1.1	SLOVENSKI ORNAMENT.....	4
2.1.1.1	DELITEV SLOVENSKEGA ORNAMENTA.....	6
2.1.1.1.1	TIPOLOGIJA.....	7
2.1.1.1.2	STILIZACIJA	7
2.1.1.1.3	KOMPOZICIJA.....	7
2.1.1.1.4	BARVE	8
2.1.1.2	ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA ORNAMENTA.....	8
2.1.1.2.1	GLAVNE ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA ORNAMENTA:	9
3	DIGITALIZACIJA ORNAMENTOV.....	11
3.1	FONT.....	14
3.1.1	UPORABA FONTA	15
4	ANKETA	16
5	ZAKLJUČEK.....	21
6	VIRI	23
7	PRILOGE.....	24

KAZALO SLIK

Slika 1: <i>Umetnost iz tovarne Dekor</i> (Narodni muzej Slovenije, foto:Tomaž Lauko).....	4
Slika 2: <i>Umetnosti Ivana Vurnika</i>	5
Slika 3: <i>Umetnost Ksenije Baraga</i>	5
Slika 4: <i>Umetnost Mance Ahlin</i>	5
Slika 5: <i>Srčna oblika in nagelj</i>	9
Slika 6: <i>Kompozicija poljubnih motivov</i>	9
Slika 7: <i>Barvni ornament</i>	9
Slika 8: <i>Dekoriran lesen krožnik</i>	10
Slika 9: <i>Izbrano gradivo</i>	11
Slika 10: <i>Nastavitve optičnega branja</i>	11
Slika 11: <i>Barvno upravljanje</i>	12
Slika 12: <i>Vektorizanje ornamentov</i>	12
Slika 13: <i>Ekspandiranje</i>	13
Slika 14: <i>Oblikovanje fonta</i>	13
Slika 15: <i>Namestitev računalniške pisave (a)</i>	15
Slika 16: <i>Namestitev računalniške pisave (b)</i>	15

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: <i>Prikaz stopnje izobrazbe anketirancev</i>	16
Grafikon 2: <i>Prikaz deleža uporabnikov ornamentov</i>	17
Grafikon 3: <i>Podpiranje digitalizacije ornamentov</i>	17
Grafikon 4: <i>Prispevanje ornamentov v skupno bazo</i>	18
Grafikon 5: <i>Prosta dostopnost do ornamentov</i>	18
Grafikon 6: <i>Uporabna vrednost ornamentov pri boljši prepoznavnosti države</i>	19
Grafikon 7: <i>Seznanjenost z uporabo ornamentov v sodobnih tehnoloških procesih</i>	20
Grafikon 8: <i>Prepoznavnost krasilnih umetnikov Slovenije</i>	20

1 UVOD

Jože Karlovšek sodi med pomembne proučevalce slovenske ljudske ornamentike, med narodopisce, stavbenike in likovne ustvarjalce. V svojih 63 letih življenja je napisal številne knjige in strokovne članke o ornamentiki in stavbarstvu. Slovenski ornament, knjiga ki je izšla v dveh zvezkih; 1935 Zgodovinski razvoj in 1937 Ljudski in obrtniški izdelek, podrobno raziskuje ornament in izvor slovenskega ornamenta, ki izhaja iz staroslovanske dobe. Pri raziskovanju ornamentov ga je vodilo prepričanje: »slovenski ornament je močno drevo, ki rase iz globin narodne duše in zemlje že tisočletja ter kaže za vsako dobo svoje preteklosti svoj poseben cvet.« (Karlovšek, 1935)

Jože Karlovšek v okrasni umetnosti ni ostal le zbiralec ljudskega blaga in proučevalec, temveč je iz pridobljenega znanja vedno tudi sam ustvarjal. Vseh podob na temo slovenskega bajeslovja in pripovedk je naslikal okoli petdeset. Poleg tega pa še mnogo ornamentalnih podob.

Zbrano gradivo v njegovih knjigah je zaradi pomanjkanja podobnih oziroma boljših del še vedno zelo iskano med ustvarjalci, ki iščejo navdih v etnološki dediščini.

V rojstni vasi Šmarjeti mu je posvečen bronasti kip, ki je delo akademskega kiparja Borisa Prokofjeva.

Odločili smo se, da v nalogi poiščemo enostavno rešitev digitalizacije ornamentov slovenske krasilne umetnosti. Na začetku bomo predstavili pojem »ornament« in kot končni rezultat predstavili digitalizacijo ornamentov v obliki fonta.

Naš namen je ta, da pokažemo bogastvo slovenskega ornamentalnega zaklada in da njegovo dolgo zgodovino še naprej ohranjamo s sodobnimi tehnikami in tako povežemo ljudsko ornamentiko s sedanjostjo.

1.1 HIPOTEZE

- Z digitalizacijo si želimo tradicionalni ornament slovenske krasilne umetnosti približati sodobnim tehnološkim procesom.
- Oblikovalce in umetnike želimo spodbuditi, da bodo uporabili ornamente ter prispevali svoje različice v skupno bazo in jo s tem dopolnjevali.
- Uporaba ornamentov slovenske krasilne umetnosti je pomembna za boljšo prepoznavnost naše države.

1.2 PROBLEM, KI GA RAZISKUJEMO

Nekoč je bila uporaba ornamentov samoumevna z globalizacijo pa je slovenska ljudska umetnost skoraj pozabljena. V nalogi želimo preoblikovati ornamente slovenske krasilne umetnosti v enostavno in lahko dostopno obliko in s tem dokažemo, da je uporaba ornamentov aktualna v sodobnih tehnoloških procesih.

Umetnost, ki počasi izginja iz našega vsakdana, si želimo s sistematično digitalizacijo ornamentov oživeti, ohranjati njihov obstoj in jih hkrati narediti prepoznavne tudi mlajšim generacijam.

1.3 RAZISKOVALNE METODE

V raziskovalni nalogi smo uporabil obstoječo literaturo, ki se navezuje na to področje, predvsem smo se naslanjali na knjigo, Slovenski ornament – ljudski in obrtniški izdelki. Naše poznavanje računalniških programov, ki smo ga prejeli v vseh štirih letih srednje šole smo uporabili pri digitalizaciji ornamentov. Pri tem smo izvedli induktivno metodo raziskovanja, kjer smo od splošnega prepoznavanja ornamentov njihovo uporabnost razširili in dokazali, da njihova uporaba še ni zastarela.

Del raziskovanja smo opravili z anketnim vprašalnikom, namenjenim tako znanim oblikovalcem po Sloveniji kot tudi mlajšim generacijam, ki se z resnejšim oblikovanjem šele srečujejo.

2 OSREDNJI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

2.1 ORNAMENT, ORNAMENTIKA

Okrasek ali ornament (latinsko ornare – okrasiti, opremiti) je v likovni umetnosti posamezen okras sestavljen iz rastlinskih, živalskih, geometrijskih ali antropomorfnih motivov. Nastal je zaradi človekove potrebe po okraševanju uporabnih predmetov, ki jih je oblikoval. Ornament je bil razvit in uporabljan v vseh kulturah in obdobjih, moderne civilizacije pa so ga največ uporabljale v arhitekturi in pri proizvodnji uporabne umetnosti.

Tako, kot druge panoge likovne umetnosti, se tudi ornament neprenehoma razvija, izpopolnjuje in preoblikuje. Vpliv naravnih sil, način ljudskega življenja, kulturni in tehnični napredek mu pripišejo razne slogovne značilnosti in nove sloge.

Ornamentika je skupina ornamentov, ki pripadajo določenemu kulturnemu krogu, slogu ali obdobju. Sistem ornamentov na enem objektu kot celota je **dekoracija**.

2.1.1 SLOVENSKI ORNAMENT

Jože Karlovšek se je že od svoje mladosti dalje srečeval in na kasnejših potovanjih po Sloveniji odkrival in skrbno beležil še živeče ostanke slovenske ljudske kulture. Zanimali so ga predvsem elementi slovenske ljudske umetnosti, ki jih je skušal v prenovljeni obliki prenesti na sodobne izdelke uporabne umetnosti. Enega od vrhuncev prizadevanj je predstavljala tudi ustanovitelj tovarne keramike Dekor, kjer so izučeni slikarji keramike po njegovih predlogah poslikavali najrazličnejše uporabne izdelke.

Slika 1: *Umetnost iz tovarne Dekor* (Narodni muzej Slovenije, foto:Tomaž Lauko)

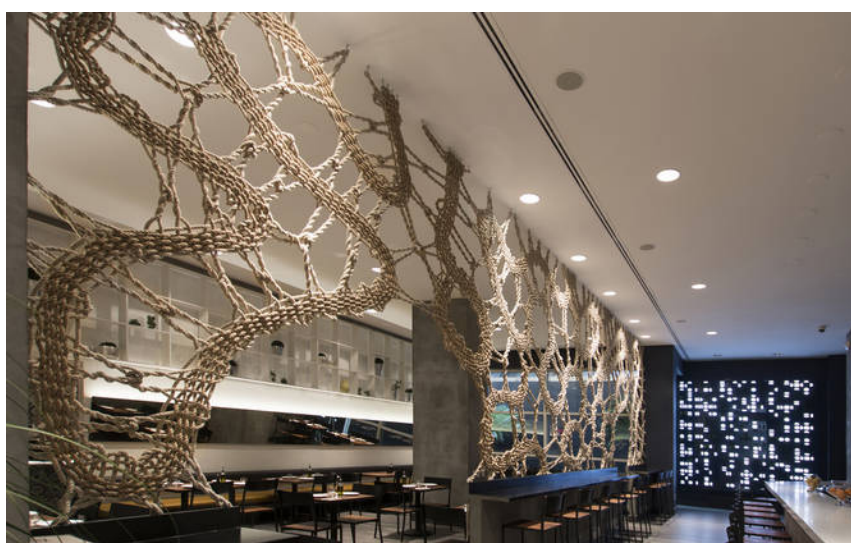
Z ohranjanjem in uporabljanjem ornamentov pa se ni ukvarjal le Karlovšek, znana so še mnoga druga imena: Ivan Razboršek (krasilni umetnik), Ivan Vurnik (slovenski arhitekt), Ivan Jager (arhitekt, zbral je 150 motivov slovenskih, hrvaških in čeških pisanic), Manca Ahlin (arhitektka in oblikovalka), Urban Magušar (keramik), Ksenija Baraga (akademska ustvarjalka) in še veliko drugih umetnikov v Sloveniji in po svetu.

Slika 2: *Umetnosti Ivana Vurnika*

Slika 3: *Umetnost Ksenije Baraga*

Slika 4: *Umetnost Mance Ahlin*

Slovenski ornament naj bi se začel odvajati od skupnega staroslovanskega okrog leta 1000 n. št., razvijal pa naj bi se vedno iz ene korenine in imel zato prav malo skupnega z razvojem zahodnoevropskega sloga.

»V 19. Stoletju je bil ornament med najlepšimi, kar jih pozna zgodovina. Saj sta ga ustvarila naš narod in naša prvotna in sedanja zemlja, ne da bi sodelovali pri tem preveč tuji vplivi, odnosno pojavil se je med nami kakor naš neugnani pravljичni junak«.

(Karlovšek, 1935)

Na Slovenskem je bogato zastopan rimski ornament, ki je prevzel grškoetrusčanske vzorce (volute, jajčasti in biserni niz, košarasti cvetovi, akantove čaše, trtna vila, operutničene živali) in jim dodal svoje motive (rozete, girlande, rastlinske kandelabre).

(Enciklopedija Slovenije, 1994)

2.1.1.1 DELITEV SLOVENSKEGA ORNAMENTA

Slovenski ornament se bistveno razlikuje od drugih, zaradi njegove dolge zgodovine. Jože Karlovšek se je lotil primerjalnega študija ornamentov v različnih kulturah skozi čas, za slovenski ornament pa je določil pet stopenj razvoja:

- 1. stopnja (ok. 1000-1250): v Evropi romanski slog, pri nas abstraktni motivi,
- 2. stopnja (ok.1250-1500): v Evropi gotski slog, pri nas se okras približuje rastlinskemu motivu
- 3. stopnja (ok.1500-1700) renesansa, pri nas naravnejši rastlinski motivi (grozdje, nagelj, zvončnice in verski motivi-križ, kelih, srce, jagnje)
- 4. stopnja (1700-1800) do tu sta slovenska umetnost in zahodna kultura ločeni, nato se baročna obilnost kaže tudi v kopičenju motivov v slovenski ornamentiki
- 5. stopnja (1800-1900) v Evropi razvoj končan, slovenski ornament se dosledno razvija naprej in doseže vrhunec posebnega, tisočletnega razvoja. Starim motivom se pridružujejo novi "vzeti iz našega ljudskega življenja in naše ljudske domišljije"

Jože Karlovšek je prepoznavanje ornamentov v svoji knjigi razdelil na štiri glavne sloge slovenskega ornamenta:

2.1.1.1.1 TIPOLOGIJA

Je vrsta motivov; en ornament ima lahko en sam motiv ali pa več združenih motivov:

- geometrična (je najstarejši, najbolj preprost, sestavljen iz črt, pikic, geometrijskih likov in je najbolj prepoznaven ornament v grški umetnosti),
- naturalistična (sestavlja ga vse kar je v naravi; rastlinstvo in podobe živali – največkrat o upodobljeni listki, cvetovi, ptice itd.),
- predmetna (črpan je iz oblik, ki jih nudijo ljudski izdelki oz. izdelki za vsakdanjo rabo npr. posoda, orodje, pentlje; uporablja tudi simbolične podobe kot npr. srce-ljubezen, križ-vera, krog-sonce ...),
- umetna (izmišljeni motivi; domišljjski, ki so lahko sestavljeni s pomočjo geometričnih, naravnih ali predmetnih motivov).

2.1.1.1.2 STILIZACIJA

Je obdelava motivov, na katero med drugim vpliva tudi tehnika, saj vsak material oz. podlaga ornamenta zahteva drugo tehniko:

- naturalistična (upodabljanje motivov kot jih vidimo v naravi),
- idealistična (plemenitenje in popolnost oblik),
- prosta (stilizirano po občutku – izmišljeno),
- dimenzije in snovi (črtno oz. linearno, ploščato kot npr. intarzija ali pa plastično v smislu reliefa oz. senčeno).

2.1.1.1.3 KOMPOZICIJA

- ploskovna (enakomerna okrasitev določene ploskve)
- tektonska (vezana na lik in prikrojena prostoru, s tem istočasno naglaša obliko in njegov namen)
- prosta (poudarek je na umetniškem izrazu)

2.1.1.1.4 BARVE

- idealistične (čim bolj čiste in žive barve),
- naturalistične (prilagojene naravnim motivom),
- proste (poljubne barve, tako da za tisto, kar želimo poudariti, uporabimo močnejše barve, vse ostalo pa je upodobljeno z bolj nežnimi barvami).

2.1.1.2 ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA ORNAMENTA

Vsak ornament slovenskega ljudskega ornamenta je različno poslikan, lahko jih najdemo v enakomernih in različnih barvnih odtenkih, povsem brez senčenja. Uporabljene so tople in nežne barve, kot so pastelna rumena, rjava, nežna zelena, modra ipd.

C	1%	R	225
M	7%	G	230
Y	55%	B	139
K	0%		

C	73%	R	71
M	31%	G	116
Y	100%	B	53
K	23%		

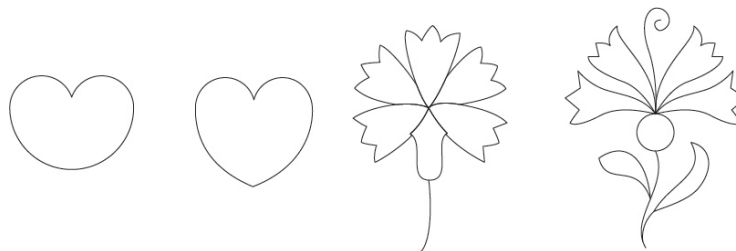
C	62%	R	66
M	58%	G	61
Y	92%	B	30
K	53%		

C	95%	R	33
M	69%	G	93
Y	43%	B	124
K	0%		

2.1.1.2.1 GLAVNE ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA ORNAMENTA:

- Nagelj in srčna oblika (zrcali slovensko liričnost).

Slika 5: Srčna oblika in nagelj

- V kompoziciji so priljubljeni različni motivi, ki imajo pravljichen oz. pripovedni dekorativni pomen.

Slika 6: Kompozicija poljubnih motivov

- Barve so nežne in tople, glavni motiv je nekoliko poudarjen z močnejšimi barvami (rdeča, rumena, modra, ...), ostali motivi pa so v mirnejših in prehodnih tonih,

Slika 7: Barvni ornament

- ornament se ne slika oz. barva naturalistično, ampak poljubno (domišljjsko).
- Na različnih predmetih in materialih se ponavljajo isti ornamentalni motivi, ki kažejo navade in običaje iz vsakdanjega življenja takratnih preprostih ljudi (poljedelstvo, živinoreja, verska usmerjenost, ...).
- Večinoma se je razvil na tkaninah kot so vezenine, zato je bolj ali manj podan v dvodimenzionalni obliki.

Ornament se pojavlja na različnih materialih in v različnih oblikah kot npr.: na lesenih skrinjah, panjskih končnicah, raznih pohištvenih delih, kožuhih, prtičkih, mašnih plaščih, avbah, pečah, čipkah, papirnatih prtičkih, pirhih (t.i. belokranjskih pisanicah), keramiki (krožniki ...) itd.

Motivi so prevzeti iz poljedelstva, vrtnarstva, živalstva, verstva na zadnje z geometrični prvinami. Na razvoj motivov in ornamentov v veliki meri vplivajo kraji, podnebje in naša zemljepisna lega. Vse to oblikuje slovenski slog, ki se kar precej razlikuje od drugih.

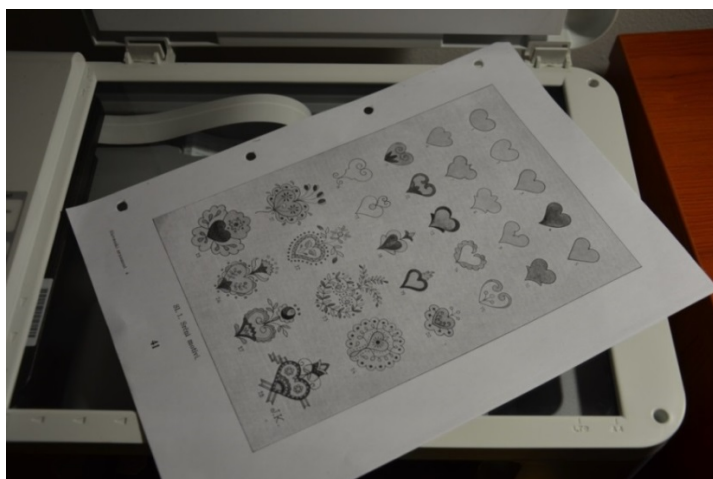

Slika 8: *Dekoriran lesen krožnik*

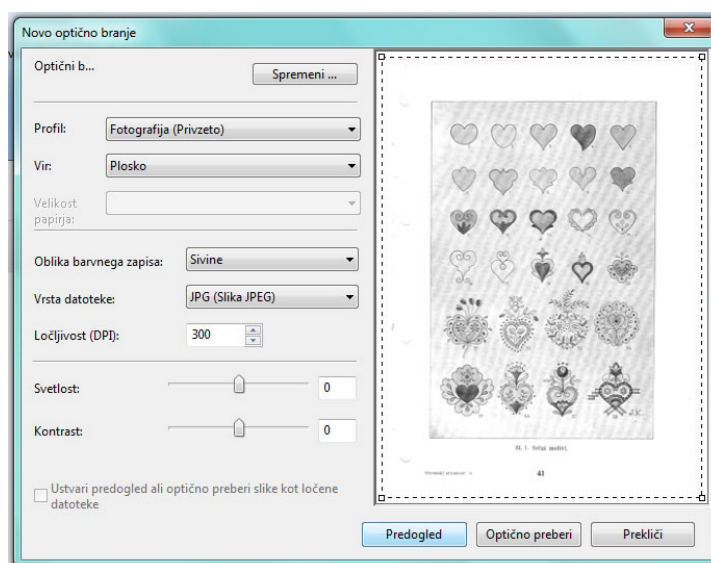
3 DIGITALIZACIJA ORNAMENTOV

Digitalizacija je proces pretvarjanja analognega signala v digitalno obliko. Mogoče je digitalizirati vse vrste gradiva (npr. besedilo, avdio in video zapis, fotografije,..) Postopki digitalizacije pa se razlikujejo, odvisno je od vrste gradiva, ki ga želimo digitalizirati.

1. Slikovno gradivo se digitalizira z optičnim branjem slike (skeniranjem) ali fotografiranjem. V našem primeru smo izbrano gradivo optično prebrali s tiskalnikom in skenerjem: HP Deskjet F2200 All-in-One Printer series, kjer smo izbrali nastavitve in se nato lotili nadaljnjih del digitalizacije ornamentov:

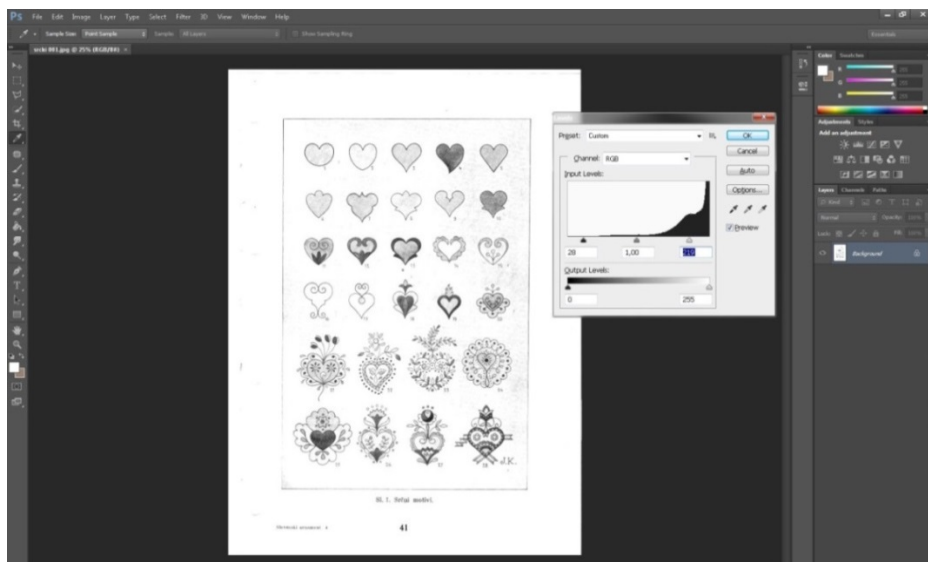

Slika 9: Izbrano gradivo

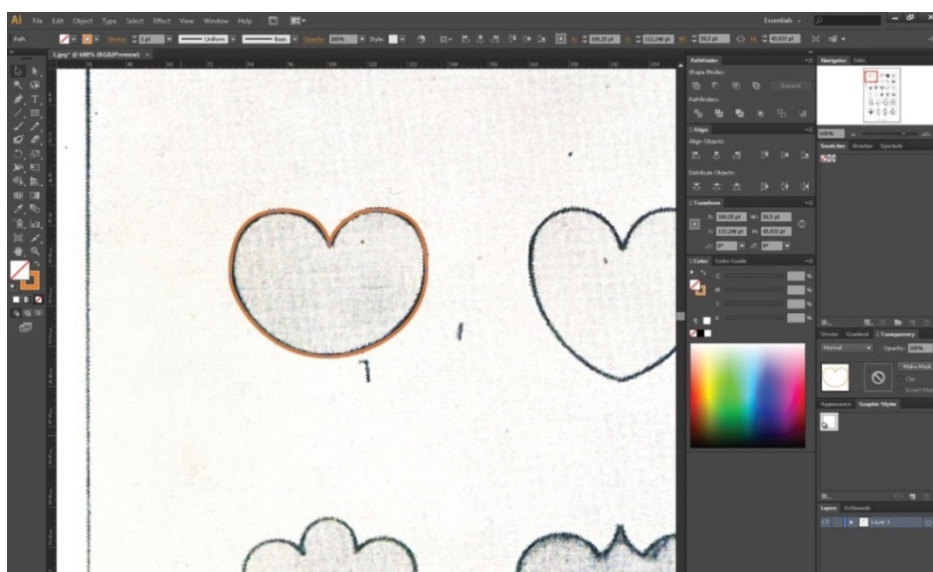
Slika 10: Nastavitve optičnega branja

2. V programu Adobe Photoshop CS6 smo prilagodili ločljivost, sedaj digitalne rastrske grafike in jo barvno uravnali. Tako je bila naša pot pri izrisovanju nekoliko lažja. V pomoč so nam bila orodja za uravnavanje barvnih vrednosti slik (Levels (Ctrl+L), Curves (Ctrl+M), Exposure, Brightness/Contrast, ipd.).

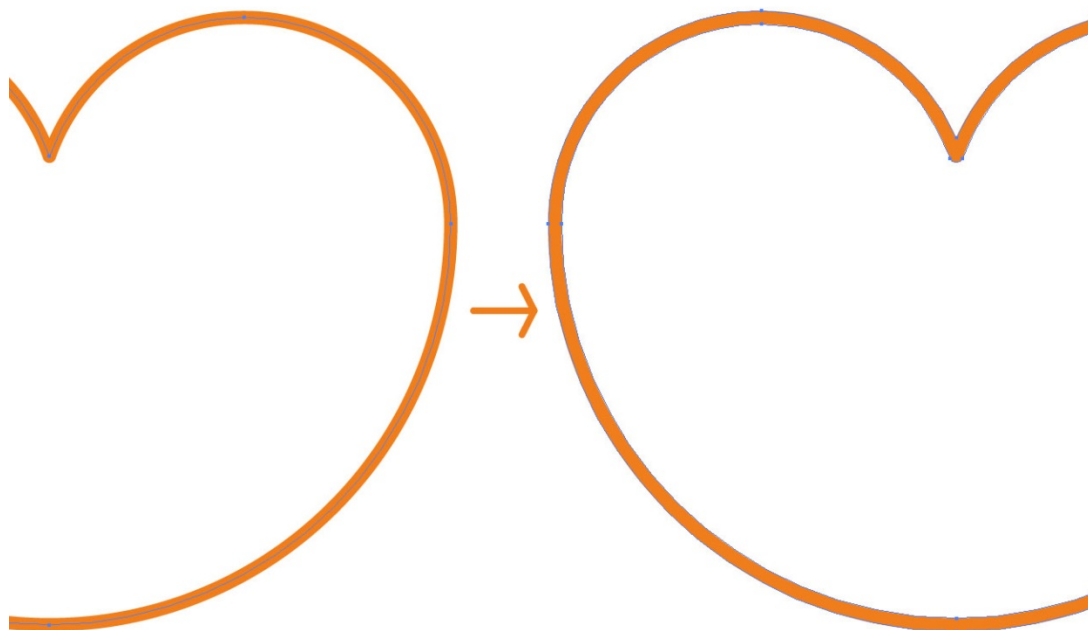
Slika 11: Barvno upravljanje

3. Obdelano rastrsko grafiko smo nato uvozili v program Adobe Illustrator CS6, kjer smo oblike rož prerisali in tako dobili vektorsko obliko ornamenta. Pomagali smo si z orodji, kot so: Pen Tool (P), Line Segment Tool (/), Ellipse Tool (L), Rectangle Tool (M), Polygon Tool, Rotate Tool (R), Scale Tool (S). V veliko pomoč pri tem so nam bila tudi okenca: Pathfinder, Align in Transform.

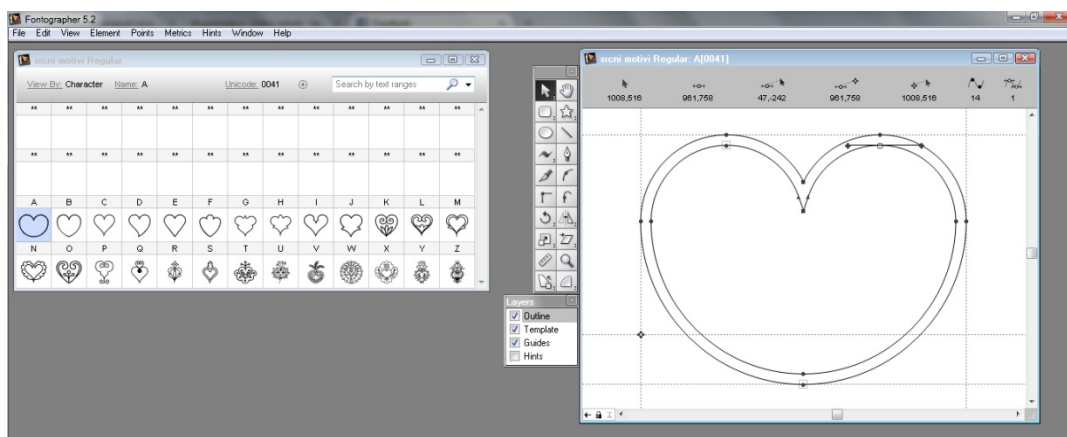
Slika 12: Vektoriziranje ornamentov

4. Da pa smo lahko uspešno ustvarili lasten font z elementi digitaliziranih ornamentov, smo vse nezaključene elemente (kot kaže slika), spremenili v polno obliko (Objekt – Expand – Fill in Stroke obkljukamo – OK).

Slika 13: Ekspandiranje

5. Dokončane ornamente smo prekopirali v tabelo znakov, tako da je vsak ornament opisan s kodo posameznega znaka. Pri tem smo uporabili UNICODE sistem kodiranja znakov. Nato smo generirali font v OTF (Open Type Font) obliko, ki je najuporabnejši zapis fonta. Na tej stopnji smo uporabili program Fontographer.

Slika 14: Oblikovanje fonta

3.1 FONT

Font je elektronski niz podatkov (angl. Data file- Podatkovna datoteka). Lahko vsebuje niz tako črkovnih (tipografskih) znakov, kot tudi niz okraskov (angl. Dingbat). Preprosto povedano je font ali pisava zbirka znakov, ki se kot črka ali sličica izpišejo, ko pritisnemo določeno tipko na tipkovnici. Tako npr. v našem primeru pritisnemo tipko »a« in na njenem mestu se pojavi »ornament« namesto izbrane črke na tipkovnici.

Ornamente slovenske krasilne umetnosti smo se odločili zapisati v obliki fonta saj menimo, da so tako ornamenti lažje dostopni za vse tiste, ki bi do njih želeli dostopati. Velika prednost fonta je tudi preglednost – prav zaradi velikega števila motivov je bilo na ta način lažje urediti celotno digitalno zbirko ornamentov slovenske krasilne umetnosti.

V skupni bazi »Orn.slovenica« se skriva 465 ornamentov slovenske krasilne umetnosti. Ker je zbirka Jožeta Karlovška tako obširna je nastalo pet pisav:

- ORNslovenica-Regular,
- ORNslovenica-Regular2,
- ORNslovenica-Regular3,
- ORNslovenica-Regular4,
- ORNslovenica-Regular5.

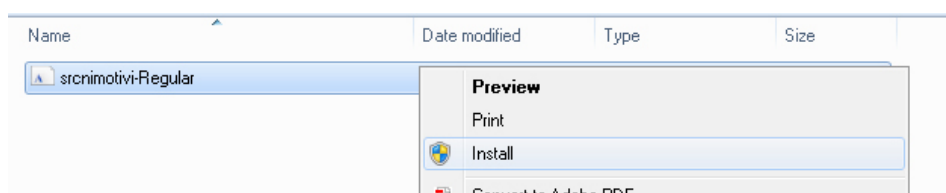
3.1.1 UPORABA FONTA

Če želite uporabljati katero koli pisavo, sestavljeno iz ornamentov slovenske krasilne umetnosti, jo morate predhodno seveda namestiti. Ta je združljiva z operacijskimi sistemi Microsoft Windows in tudi z MAC OS.

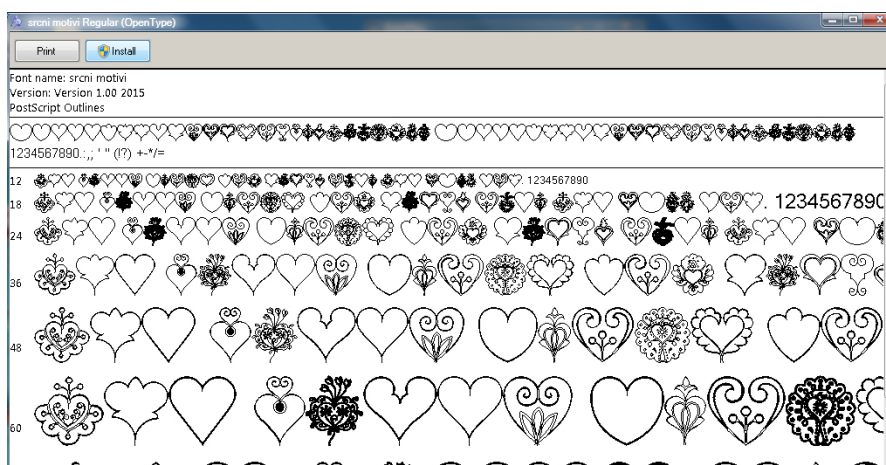
Postopek namestitve je relativno enostaven. Naprej je seveda potrebno na računalnik shraniti pisavo. Nato vsebino datoteke zip. razširimo na trdi disk računalnika (npr. na namizje).

Sedaj je potrebno izbrano pisavo le še namestiti. Namestitev v operacijskih sistemi Windows 7 in Windows 8 lahko izvedete na dva načina:

- a) tako, da odprete mapo in z desnim gumbom miške kliknete na izbrano pisavo. Nato z levim gumbom kliknete na ukaz »install« oziroma »namesti«,
- b) tako, da v mapi z dvoklikom izberete datoteko s pisavo. Odpre se vam okno v katerem kliknete na ukaz »install« oziroma »namesti«.

Slika 15: Namestitev računalniške pisave (a)

Slika 16: Namestitev računalniške pisave (b)

Po končani namestitvi se vam bo pisava takoj pojavila v vseh programih, ki omogočajo urejanje besedila.

4 ANKETA

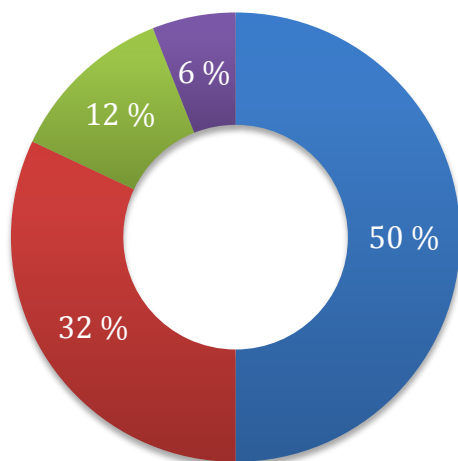
Našo raziskavo smo podkrepili s pomočjo anketnega vprašalnika, ki smo ga sestavili, da bi ugotovili aktualnost in določili uporabno vrednost našega dela.

Anketo smo izvedli v mesecu februarju 2015, vzorec je skupaj zajemalo 100 anketirancev. Poleg dijakov Srednje šole za strojništvo, mehatroniko in medije, smer medijski tehnik, smo v raziskavo vključili oblikovalce in umetnike po Sloveniji. Z idejo smo pridobili podporo s strani predsednika Društva oblikovalcev Slovenije, s katerim se veselimo nadaljnjega raziskovanja za še večjo uspešnost pri realizaciji naših ciljev. Za pridobitev ustreznih podatkov smo v anketnem vprašalniku uporabili predvsem zaprti tip vprašanj, z dihonomno oblikovanimi vprašanji (vključujejo po dva alternativna odgovora: da ali ne). Nekaj je tudi vprašanj odprtega tipa, ki zahtevajo proste odgovore.

Rezultati so bili sledeči:

1. Stopnja izobrazbe anketirancev

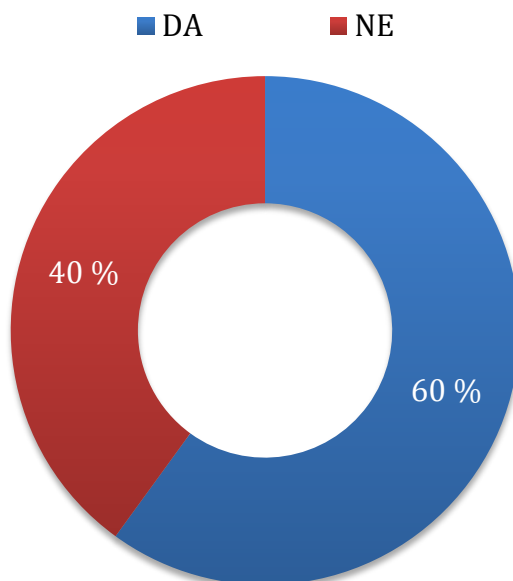
■ srednješolsko izobraževanje ■ diploma ■ višješolsko izobraževanje ■ magisterij

Grafikon 1: Prikaz stopnje izobrazbe anketirancev

Anketo so izpolnjevali pretežno dijaki naše šole, ki predstavljajo 50 % udeležencev. 12 % je anketirancev z opravljeno diplomsko nalogo (industrijski oblikovalci, grafični oblikovalci, ilustratorji, ipd.). Nekaj anketirancev ima višješolsko izobrazbo – 12 %. 6% pa predstavljajo anketiranci, ki imajo opravljen magisterij.

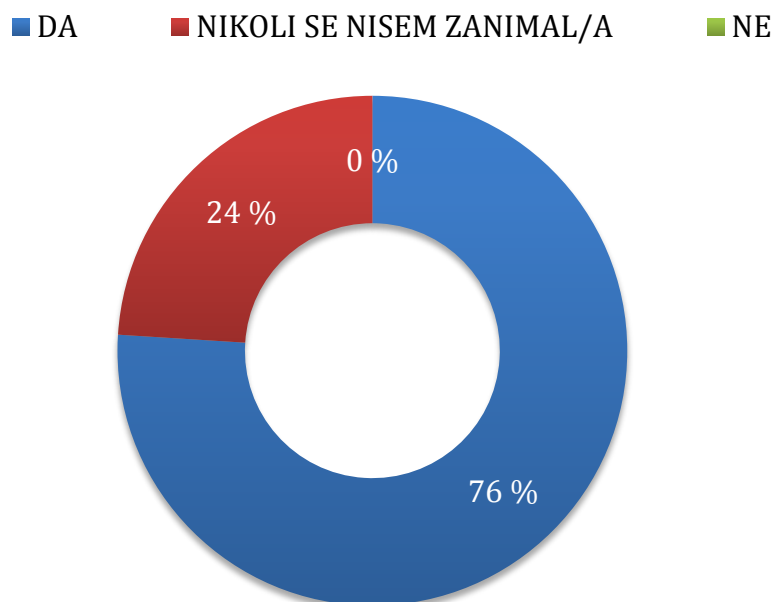
2. Ste pri oblikovanju že uporabili ornamente, ki izvirajo iz slovenskega etnološkega okolja?

Grafikon 2: Prikaz deleža uporabnikov ornamentov

Iz grafikona je razvidno, da je večina anketirancev v svojih oblikovalskih rešitvah že uporabila ornamente slovenske krasilne umetnosti (60 %).

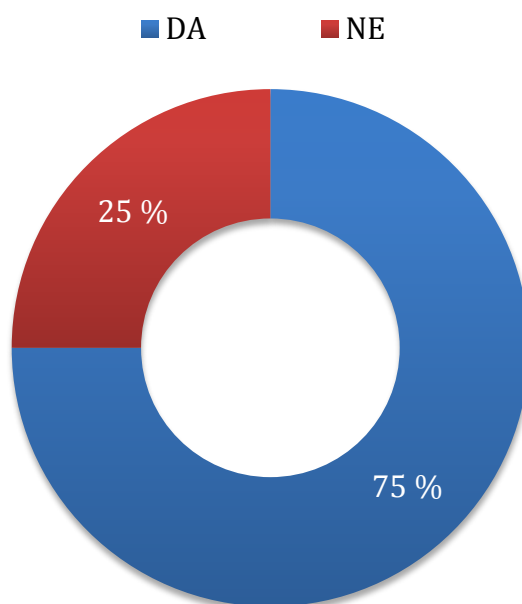
3. Bi podprli digitalizacijo ornamentov slovenske krasilne umetnosti?

Grafikon 3: Podpiranje digitalizacije ornamentov

76 % anketirancev bi podprlo digitalizacijo slovenske krasilne umetnosti medtem ko 24 % anketirancev to sploh ne zanima.

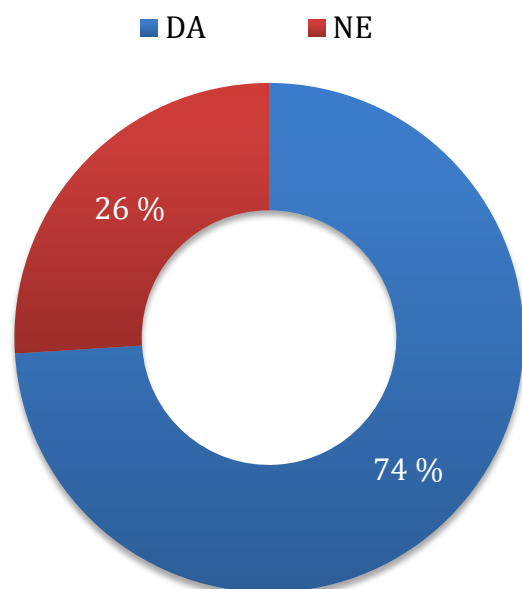
4. Bi svoje ornamente prispevali v skupno bazo in jo s tem dopolnjevali?

Grafikon 4: *Prispevanje ornamentov v skupno bazo*

Izberemo lahko, da bi 75 % anketirancev lastne motive prispevali v skupno bazo, 25 % pa bi jih obdržalo zase in jih imelo le za zasebno rabo.

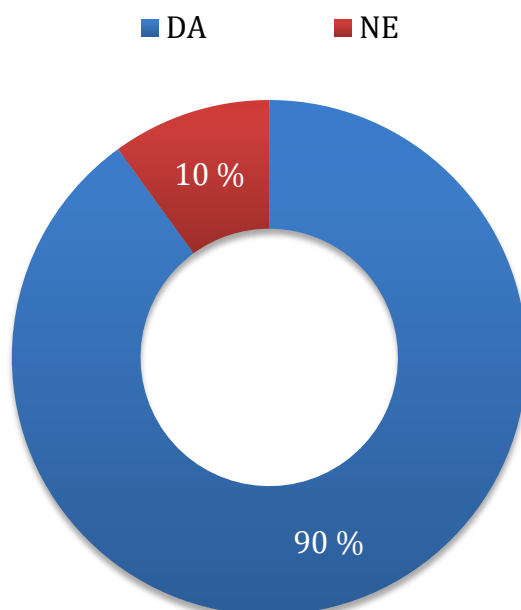
5. Ali menite, da bi digitalizirani ornamenti morali biti prosto dostopni na svetovnem spletu?

Grafikon 5: *Prosta dostopnost do ornamentov*

Kar 74 % anketirancev meni, da bi morali biti ljudski ornamenti prosto dostopni na svetovnem spletu. 26 % pa jih meni, da bi morali imeti simbolno vrednost.

6. Se Vam zdi uporaba ornamentov slovenske krasilne umetnosti v proizvodnih procesih in promocijskih aktivnostih pomembna za boljšo prepoznavnost naše države?

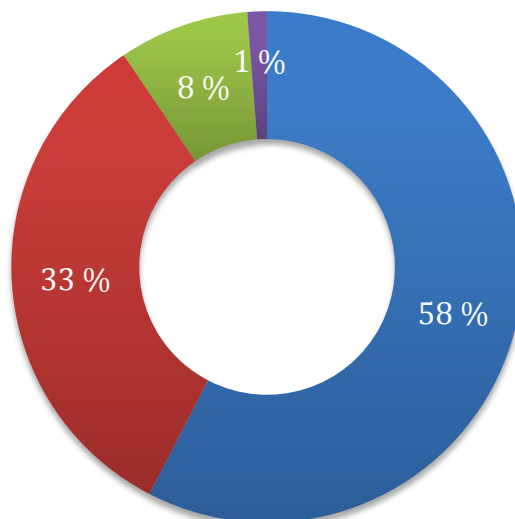
Grafikon 6: *Uporabna vrednost ornamentov pri boljši prepoznavnosti države*

90% anketirancem se zdi uporaba slovenske krasilne umetnosti pomembna za boljšo prepoznavnost »Z uporabo ornamentov, značilnih za našo državo in prostor bi s časom dosegli prepoznavo v zaznavni percepciji okolice, najprej poistovetenje in pripadno zavest državljanov, nato pa tudi širšega prostora.« (*Tina Fojkar Tomaševič, 2015*) »Morda gre za neizkoriščeno priložnost, kjer bi Slovenijo v svetu lahko predstavljalo še kaj več kot le Triglav, trobojnica ali neposrečena olimpijska neon zelena/modra/bela kombinacija. Npr. Peter Prevc in Tina Maze v barvah in vzorcih Vurnikove zadružne gospodarske banke na Miklošičevi.« (*Peter Primožič, 2015*).

10 % pa jih meni, da uporaba motivov nebi imela bistvenega vpliva na prepoznavnost naše države »Prepoznavnost države se lahko gradi z marsičem, ne nujno z ornamentami. Ti lahko v nekaterih primerih tudi zmotijo in kvarijo podobo dizajna, ki je odvisen od same funkcije in namena aparata, izdelka. Prav tako se mi zdi, da naši slovenski ornamenta niso tako znani po svetu, da bi našo prepoznavnost s tem lahko tudi gradili.« (*Dea Grazer, 2015*).

7. Ste seznanjeni z uporabo ornamentov slovenske krasilne umetnosti v današnjih proizvodnih procesih in promocijskih aktivnostih?

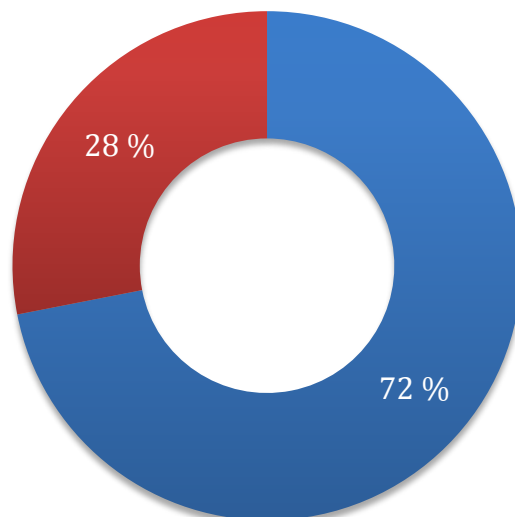
■ RECIMO ■ NE ■ PRED TEM NISEM VEDEL/A, KAJ JE TO ■ DA

Grafikon 7: Seznanjenost z uporabo ornamentov v sodobnih tehnoloških procesih

8. Poznate koga, ki oblikuje in uporablja ornamente slovenske krasilne umetnosti?

■ DA ■ NE

Grafikon 8: Prepoznavnost krasilnih umetnikov Slovenije

5 ZAKLJUČEK

Ob raziskovanju in pregledovanju literature o slovenski krasilni umetnosti in njenih ornamentih, smo se veliko naučili in novega spoznali. Kljub pomanjkanju dobrih in obsežnih knjig o ornamentiki smo izbrskali kar nekaj zanimivih podatkov. Ornamenti so se na našem ozemlju pričeli pogosteje pojavljati v drugi polovici 18. stoletja. Ljudje so svojo pozornost takrat obračali tudi na urejenost svojih domov, uporabnih izdelkov in oblačil. Preprosti ljudje so bolj skrbeli za domove in njihovo okolje – krasili oziroma olepšali so jih z ornamenti. Domišljija ni kaj dosti segala izven njihovega vsakdana – uporabljali so predvsem oblike cvetja (nagelj, tulipan, vrtnice,...), živali (ptice, ipd.), lahko pa najdemo tudi nekaj geometrijskih oblik.

V domovih in njeni okolici v današnjih "modernih" časih skoraj da ne najdemo več ornamentike. Veliko bolj kot na pohištvu je ornamentika uporabljena na manjših uporabnih predmetih (vaze, krožniki, keramika, ipd.). Če pa smo malo bolj pozorni, lahko ornamente slovenske krasilne umetnosti opazimo tudi na grafičnih izdelkih (vabila, vizitke, zaščitni znaki podjetij, ipd.).

Danes je pri sodobnih tehnikah oblikovanja uporabljena predvsem računalniška podpora, ki nam ponuja predvsem preprostejše načine realizacije naših idej na vizualen način. Z opravljeno raziskovalno nalogo smo poskrbeli, da tradicionalni ornamenti slovenske krasilne umetnosti ne bodo tako hitro pospravljeni v prašen kot. Posodobljeni ornamenti so pripravljani na nove izzive v vektorski obliki, zapisani v računalniški pisavi oz. fontu. Osem različnih fontov je shranjenih v skupni bazi z imenom »Orn.slovenica«, kjer se skriva 550 različnih ornamentov iz zbirke Jožeta Karlovška.

Ker pa naše "prenovljene" zbirke še nismo objavili, ne moremo trditi, da smo slovenske oblikovalce spodbudili k uporabi ornamentov slovenske krasilne umetnosti. Glede na odziv ankete, pa lahko presodimo, da je velika večina tako že znanih oblikovalcev kot tudi mladih raziskovalcev v svetu oblikovanja v svoje oblikovalske rešitve pripravljena vključiti delčke slovenske kulturne dediščine in tako ohranjati slovensko ljudsko zavest. Z vključenimi motivi lahko trdimo, da bomo Slovenci nekoliko bolj ozaveščeni o skoraj že pozabljenih vrednotah naših prednikov.

Pri tej nalogi se nismo veliko ukvarjali z etnološkim ozadjem, saj potem ne bi mogli uspešno doseči zadanih ciljev. Vsekakor pa je to šele začetek naloge, ki si jo želimo dopoljevati in poglobljati.

6 VIRI

- [1] KARLOVŠEK, J. Slovenski ornament: ljudski in obrtniški izdelki, Ljubljana: založba Kleinmayr & Bamberg, 1937
- [2] KARLOVŠEK, J. Slovenski ornament: Zgodovinski razvoj, Ljubljana: založba Kleinmayr & Bamberg, 1935
- [3] KARLOVŠEK, J. Funkcija ornamenta in naš čas, Slovenski etnograf, 1963, let 16, št 17, str. 95-102
- [4] RAZBIRŠEK, I. Slovenska krasilna umetnost, Celje: Moharjeva družba, 1992
- [5] ROGELJ ŠKAFAR, B. Upodobljene sledi narodne identitete, založba ZRC, ZRC SAZU, 2011
- [6] ŠUMI, N., Jože Karlovšek: poklic in poklicanost, Domžale: Muzejsko društvo, 2006
- [7] ŠIMENC, U. Diplomsko delo: Slovenska ljudska ornamentika na ženskih torbica, Maribor, 2009
- [8] Ornament (online), (citirano 24. 2. 2015) Dostopno na naslovu: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Ornament>
- [9] *Font* (online), (citirano 24. 2. 2015), dostopno na naslovu: <http://en.wikipedia.org/wiki/Font>

7 PRILOGE